

УДК 336.113

*Т. Д. Косова,**д. е. н., професор, провідний фахівець, Національний авіаційний університет, м. Київ
ORCID ID: 0000-0002-1859-0542**Н. Е. Дєєва,**д. е. н., професор, професор кафедри менеджменту,
Київський національний торговельно-економічний університету, м. Київ
ORCID ID: 0000-0002-2278-549X**Г. В. Ползікова,**к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та маркетингу,
ДВНЗ "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури", м. Дніпро
ORCID ID: 0000-0003-4946-4538*

DOI: 10.32702/2306-6814.2020.15—16.10

ФІНАНСОВА АРХІТЕКТОНІКА: ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ, МЕНЕДЖМЕНТУ, МАРКЕТИНГУ

Т. Kosova,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Leading Specialist, National Aviation University, Kyiv

N. Dyeyeva,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Management,
Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv

H. Polzikova,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance,

Accounting and Marketing, Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture, Dnipro

FINANCIAL ARCHITECTURE: DEVELOPMENT POTENTIAL FOR ECONOMICS,
MANAGEMENT, MARKETING

Актуальність статті визначається зростанням уваги до розвитку методології фінансової архітектоніки в умовах переосмислення нових процесів, які виникають в економічній, маркетинговій діяльності, менеджменті. Метою статті є визначення потенціалу розвитку фінансової архітектоніки для економіки, менеджменту, маркетингу. Теоретико-методологічним підґрунтям дослідження є методи діалектичного пізнання, аналізу і синтезу, узагальнення, систематизації. Основний науковий результат статті полягає у визначенні потенціалу розвитку фінансової архітектоніки для економіки, менеджменту, маркетингу на основі ідентифікації принципів побудови і взаємодії фінансово-економічної, управлінської та маркетингової систем. Обґрунтовано дефініції фінансової архітектоніки і фінансової архітектури, проведено їх порівняння, визначено їх спільні риси і відмінності. Фінансову архітектоніку визначено: по-перше, наукою про створення фінансової архітектури, про природу, специфіку, принципи розбудови фінансових систем різних рівнів; по-друге, категорією вищого порядку порівняно з фінансовою архітектурою, оскільки містить методологію її створення, і ґрунтується не лише на ієрархічних, але і на мережових зв'язках; по-третє, як побудову, структуру фінансової системи, яка ґрунтується на гармонійному взаємозв'язку об'єднаних у єдине ціле елементів, орієнтованих на ефективне управління фінансовими ресурсами, їх оптимальне розподілення між економічними агентами. Основними підходами до трактування фінансової архітектоніки визначено: процесний і системний. Відповідно до першого підходу вона є процесом прийняття управлінських рішень, які стосуються збалансування фінансових та економіко-виробничих, управлінських і маркетингових

відносин; згідно з другим підходом, фінансова архітектоніка — складна система, що має внутрішню цілісну структуру і функціонує в умовах невизначеності й імовірнісної природи параметрів економічного середовища і здатна продукувати отримання синергетичного ефекту (мобілізаційного, накопичувального, реалізаційного). Систематизовано якісні ознаки фінансової архітектоніки та її функції для економіки, менеджменту, маркетингу. Показано, що прийоми фінансової архітектоніки дозволяють гармонізувати функціонування елементів економічної, управлінської, маркетингової систем, забезпечувати їх взаємодію, стійкий і збалансований розвиток на різних рівнях (макро-, мезо-, мікро-) із виникненням ефекту фінансiалiзацiї. Формалізовано потенціал фінансової архітектоніки для розвитку економіки, менеджменту і маркетингу в категоріях функцій управління.

The relevance of the article is determined by the growing attention to the development of the methodology of financial architecture in terms of rethinking the new processes that arise in economic, marketing and management. The purpose of the article is to determine the development potential of financial architecture for economics, management, marketing. Theoretical and methodological basis of the study are the methods of dialectical cognition, analysis and synthesis, generalization, systematization. The main scientific result of the article is to determine the potential for the development of financial architecture for economics, management, marketing based on the identification of the principles of construction and interaction of financial and economic, management and marketing systems. The definitions of financial architecture and financial architecture are substantiated, their comparison is made, their common features and differences are determined. Financial architecture is defined by: first, the science of creating financial architecture, the nature, specificity, principles of development of financial systems at different levels; secondly, a higher-order category compared to financial architecture, as it contains the methodology of its creation, and is based not only on hierarchical but also on network connections; thirdly, as a construction, the structure of the financial system, which is based on the harmonious interconnection of the elements united in a single whole, focused on the effective management of financial resources, their optimal distribution among economic agents. The main approaches to the interpretation of financial architecture are: process and system. According to the first approach, it is the process of making managerial decisions concerning the balancing of financial and economic-industrial, managerial and marketing relations; According to the second approach, financial architecture is a complex system that has an internal integral structure and operates under conditions of uncertainty and probabilistic nature of the parameters of the economic environment and is able to produce a synergistic effect (mobilization, accumulation, implementation). The qualitative features of financial architecture and its functions for economics, management, marketing are systematized. It is shown that the techniques of financial architecture allow to harmonize the functioning of elements of economic, managerial, marketing systems, ensure their interaction, sustainable and balanced development at different levels (macro-, meso-, micro) with the emergence of the effect of financialization. The potential of financial architecture for the development of economics, management and marketing in the categories of management functions is formalized.

*Ключові слова: фінансова архітектура, потенціал розвитку, економіка, менеджмент, маркетинг.
Key words: financial architecture, development potential, economics, management, marketing.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах інтеграції України до європейського економічного і соціокультурного простору зростає роль забезпечення ефективного структурно-секторального розвитку з метою забезпечення просування до пост-

індустріального суспільства і усунення факторів, які деформують ринковий характер відносин в економіці, менеджменті, маркетинзі. Теоретико-методологічним підґрунтям вирішення окресленого завдання можуть слугувати закони архітектоніки, зокрема правило "золотої пропорції", яке дозволяє визначити оптимальну секторальну структуру шляхом аналізу існуючих структурних пропорцій, а також найбільш наближені до іде-

альних засоби організації виробництва і збуту продукції, товарів, робіт, послуг, організаційні структури управління тощо [1, с. 27]. Методологія фінансової архітектоники дозволяє не лише забезпечити композиційне впорядкування та єднання всіх структурних елементів фінансової системи на місцевому рівні та її цілісність, а й виявити причинно-наслідкові зв'язки між ними і обумовити дієві механізми управління змінами, а також розкрити можливості щодо її саморозвитку і удосконалення [2, с. 77]. Актуальність зростання уваги до розвитку методології фінансової архітектоники обумовлена потребою переосмислення нових процесів, які виникають в економічній, маркетинговій діяльності, менеджменті.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Питанням міждисциплінарних зв'язків фінансової архітектоники присвячені праці багатьох учених. Полторак А.С. надає визначення категорії "фінансова глобалізація" через врахування архітектоники інтеграційних процесів у фінансовій сфері як інтеграції національних фінансових систем у світових інститутах та фінансових ринках завдяки вільному руху капіталів, що відбувається на трьох рівнях прояву: національному, регіональному, світовому [3, с. 94]. Черненко О.В. запропоновано архітектонику маркетингової інформаційної системи, яка є адаптованою до особливостей нового середовища та дозволяє простежити процес утворення, природу та напрями руху інформації [4, с. 438]. Доценко С.І., Краснобаєвою В.А. досліджено архітектонику функціональної системи як основу для формування моделі діяльності енергетичного менеджменту [5, с. 21]. Сосновською О.О., Житар М.О. узагальнено сукупність чинників та стійких характеристик внутрішнього та зовнішнього фінансового простору, які безпосередньо впливають на особливості побудови фінансової архітектоники підприємств та безпеку їх фінансової підсистеми в умовах невизначеності економічного середовища [6, с. 196]. Кузенко О.Л. акцентує увагу на фінансовій архітектоніці як безпековій категорії, що має специфіку на різних рівнях управління [7, с. 133]. У циклі наукових праць Глущенко О.В. фінансова архітектоніка розглядається скрізь призму нових теоретико-методологічних аспектів управління економічними процесами [8; 9] з акцентом на публічні фінанси [10, с. 333]. Високо оцінюючи науковий доробок зазначених авторів, слід визнати недостатню увагу до дослідження діалектики взаємозв'язку фінансової архітектоники із економікою, менеджментом, маркетингом.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є визначення потенціалу розвитку фінансової архітектоники для економіки, менеджменту, маркетингу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Поняття "архітектоніка" має грецьке походження і містить підтексти, які асоціюються із "системою", "головною будовою", "конструкцією", "композицією" тощо. Історично термін "архітектоніка" виник у сфері будівництва для визначення загальних закономірностей створення цілісних будівельних конструкцій, співвідношення зовнішніх та внутрішніх (конструктивних) частин. У сучасних умовах сфера використання терміну значно розширилася, що привело до виникнення стійких словосполучень "інституціональна архітектоніка", "соціальна архітектоніка", "фінансова архітектоніка", які віддзеркалюють цілісність суспільства, співвідношення частин та цілого у широкому спектрі політичних, соціально-економічних відносин. "Архітектура" та "архітектоніка" є близькими поняттями, відмінність між якими полягає у визначенні ролі ієрархії під час розкриття сполучення між їх елементами [11, с. 50]. В архітектурі вона значно вище, ніж в архітектоніці, оскільки в рамках останньої поширені також горизонтальні, або мережеві, зв'язки між елементами.

В основі "фінансової архітектоники" лежить гармонійний взаємозв'язок між об'єднаними у єдине ціле елементами фінансової системи, який уособлюється у формуванні, розподілі і використанні фінансових ресурсів, русі грошових коштів, що генеруються операційною, фінансовою та інвестиційною діяльністю, а також у складанні та контролі виконання бюджетів на економічну, управлінську та маркетингову діяльність. Як синтетична категорія, фінансова архітектоніка формалізує принципи побудови і взаємодії фінансово-економічної, управлінської та маркетингової систем, визначає вектори і загальну динаміку їх розвитку у напрями досягнення визначеної місії та стратегічних завдань.

Різноманіття підходів до трактування фінансової архітектоники зводиться до двох основних: процесний і системний. Відповідно до першого підходу вона є процесом узгодженого управління фінансовими та іншими ресурсами підприємства; інструментом збалансування фінансових та економіко-виробничих, управлінських і маркетингових відносин; згідно з другим підходом, фінансова архітектоніка — складна система, що функціонує в умовах невизначеності й імовірнісної природи параметрів економічного середовища і здатна продукувати отримання синергетичного ефекту як значного нарощення прибутковості підприємства, так і низки позитивних соціальних екстерналій [12, с. 21]. Як інституційний процес, фінансова архітектоніка реалізується через управлінські рішення, які приймаються в інтересах збалансованості фінансової системи держави, регіонів, суб'єктів господарювання, домогосподарств. Як система фінансова архітектоніка має внутрішню сутність і структуру, цілісність якої виявляється шляхом формування особливої взаємодії, обумовленості, композиційного сполучення між її елементами за умов нескінченно великої їх кількості шляхом впорядкування.

Якісними ознаками фінансової архітектоники є: відкритість, здатність до розвитку, цілісність зовнішньої форми та внутрішнього змісту, здатність до розмежу-

вання системних і несистемних елементів. Нестабільність економічного простору призводить до виникнення хаотичних явищ, які здатні порушити стійкість і саму цілісність фінансової системи. У зазначених умовах фінансова архітекtonіка виконує захисну функцію, даючи адекватну відповідь на дію певних атракторів, — приймаючи зміну існуючих, та/або виникнення системних елементів, а також протидіючи створенню несистемних елементів. Здатність фінансової архітекtonіки розпізнавати якість і напрям змін забезпечує стійкість стану фінансової системи у точках біфуркації.

Фінансова архітекtonіка — це структура фінансової системи, яка відповідає її внутрішній сутності, виявляє свої ознаки у процесі управління і опосередковує рух фінансових ресурсів і грошей у економіко-виробничих і маркетингових системах.

Фінансова архітекtonіка є наукою про створення фінансової архітектури, про природу, специфіку, принципи розбудови фінансових систем різних рівнів, які ґрунтуються на єдності, загальних закономірностях їх розвитку й регулювання [13, с. 31]. Поняття фінансових систем і фінансової архітектури є тісно пов'язаними між собою, оскільки в їх основі лежать елементи та зв'язки між ними. Розвиток фінансової архітектури супроводжується виникненням якісно нових елементів в організації економічної, управлінської, маркетингової діяльності у фінансовому просторі. Фінансова архітектура є вибудованою сукупністю елементів фінансового забезпечення функціонування економічної системи, менеджменту і маркетингу, їх фінансового регулювання, фінансового контролю, а також визначення фінансових критеріїв ефективності.

Потенціал розвитку фінансової архітекtonіки для економіки, менеджменту, маркетингу пов'язаний із функціями, які вона виконує:

- побудова фінансових елементів моделей функціонування та інтеграції зазначених систем;
- формування фінансової інфраструктури, що опосередковує економічні відносини, менеджмент, маркетинг;
- зовнішнє фінансове регулювання економічних відносин, менеджменту, маркетингу, у т.ч. шляхом регламентування на основі Податкового і Бюджетного кодексів України, кодексів корпоративного управління, фінансових норм і стандартів;
- внутрішнє фінансове регулювання економічних відносин, менеджменту, маркетингу, у т.ч. на основі фінансового контролінгу (виділення центрів витрат, прибутків, відповідальності);
- розробка і реалізація фінансової стратегії і тактики менеджменту, економічної і маркетингової політики;
- зниження фінансових ризиків, які супроводжують економічну, управлінську, маркетингову діяльність.

Конкурентоспроможність поняття "архітекtonіка" порівняно з аналогами, такими як "система", "ринок", "механізм" визначається якісними трансформаціями економіки, менеджменту, маркетингу на основі формування нових технологічних укладів, інноваційних технологій, зростання ролі інтелектуального капіталу, електронних форм бізнес-процесів в економіці, менеджменті, маркетинзі. Архітекtonіка їх фінансового забезпечен-

ня визначає форму і просторове розміщення елементів економіки, менеджменту, маркетингу, їх мережеві взаємозв'язки та ієрархічну підпорядкованість досягненню стратегічних завдань.

Фінансова архітекtonіка має стійкі діалектичні зв'язки на різних рівнях управління і стимулювання економічних процесів:

- на макрорівні — із бюджетною підтримкою економічної діяльності, державним інвестуванням, державним податковим менеджментом, забезпеченням прозорості публічних закупівель, державним аудитом ефективності і законності витрачання бюджетних коштів;
- на мезорівні — із механізмами бюджетної децентралізації, спільним інвестуванням територіальних громад, або краудфандингом (англ. crowdfunding, crowd — "громада, гурт, юрба", funding — "фінансування"), регіональним податковим менеджментом, забезпеченням прозорості реалізації регіональних і галузевих бюджетних програм, муніципальним аудитом ефективності і законності витрачання бюджетних коштів;
- на мікрорівні — зі зміцненням конкурентоспроможності підприємства на фінансовому і товарному ринках; оптимізацією структури фінансових ресурсів; гармонізацією загального, фінансового, маркетингового менеджменту; забезпеченням економічного потенціалу необхідним обсягом фінансових, матеріальних, кадрових, інформаційних ресурсів.

На різних економічних рівнях фінансова архітекtonіка може приймати специфічні форми залежно від виду економічних відносин, які нею опосередковуються. Однією із таких форм на макро- і мезорівні є бюджетна архітекtonіка, яка є динамічним інституційним процесом реалізації бюджетної політики в конкретних соціально-економічних умовах розвитку держави, який полягає у формуванні ієрархічної системи бюджетного простору, складовими якої є оптимальні співвідношення бюджетних, соціальних, податкових, монетарних та державних боргових індикаторів, що визначають бюджетний процес, спрямований на забезпечення ефективного і результативного управління бюджетними коштами з метою підвищення стандартів життя і рівня добробуту населення [14, с. 7].

На мікрорівні фінансова архітекtonіка лежить в основі управління корпоративними структурами та поєднує елементи фінансового менеджменту, кадрового менеджменту, маркетингового менеджменту.

Ієрархія елементів фінансової архітекtonіки прослідковується на прикладі взаємодії публічних (централізованих) фінансів, які домінують над приватними (децентралізованими). Ієрархія проявляється у впорядкуванні правил функціонування фінансів мезо- і мікрорівня, акумуляції і перерозподілі податкових надходжень, прийнятті рішень щодо фінансування суспільних потреб. Із позицій ієрархічного підходу фінансова архітекtonіка є сукупністю загальносистемних імперативів та домінант, які створюють систему, орієнтовану на оптимальність, безперервність руху фінансових потоків із метою забезпечення сталості соціально-економічного розвитку національного господарства [15, с. 23].

Централізовані фінанси макро- і мезорівня представлені державною і муніципальною власністю, децентралізовані — приватною власністю і власністю домо-

господарств. Проте це не виключає участь у капіталі суб'єктів господарювання недержавної форми власності держави і територіальних громад. Архітектура децентралізованих фінансів забезпечує найбільш тісний зв'язок із елементами економіки, менеджменту, маркетингу, оскільки саме на цьому рівні відбувається перетворення фінансових ресурсів на готову продукцію, товари, роботи та послуги у процесі виробничо-економічної стадії, збут кінцевого продукту для його подальшого проміжного і кінцевого споживання, відтворення людського капіталу тощо. Децентралізовані фінанси також демонструють мережеві зв'язки між елементами фінансової архітектури, представленими суб'єктами господарювання і домогосподарками, відносини між якими є рівноправними і регулюються нормами цивільного права.

Атрибути фінансової архітектури визначаються об'єктивними і суб'єктивними факторами. До першої групи факторів відносять: параметри інституціонального середовища функціонування економічних суб'єктів; до другої — цільові орієнтири, визначені органами державного і муніципального управління, власниками та менеджерами підприємницьких структур; економічна поведінка суб'єктів прийняття управлінських рішень та споживачів, що визначається їх особистісними та психіко-емоційними якостями [16, с. 38].

Ієрархічна взаємодія елементів фінансової архітектури відбувається за допомогою трансмісійного механізму, який забезпечує управлінський вплив державного інституту (модератору) на поведінку економічних агентів, що відображається у зміні певних макроекономічних індикаторів. За очікуваної поведінки суб'єктів — отримувачів імпульсів та належній якості трансмісійного каналу фінансова система переходить до бажаного стану. Наявність відхилень пояснюється нераціональною, або неочікуваною поведінкою економічних агентів, помилковим вибором ними стратегій, імпульсами слабкої сили або нечітко визначеними векторами руху ресурсів (потоків, платежів), які виходять від суб'єкта управління. Об'єктами трансмісії у рамках фінансової архітектури є: податкові платежі, грошові потоки, фінансові ресурси.

Як система, фінансова архітектура має досягати конкретної мети, а результати її досягнення мають вимірюватися показниками ефективності, провідне місце серед яких посідають показники фінансової ефективності, що мають певну специфіку на різних економічних рівнях:

- на макрорівні — сальдо Державного і консолидованого бюджету, величина внутрішнього і зовнішнього державного боргу; податкове навантаження на платників податків; рівень бюджетного забезпечення добробуту населення країни; розмір втрат бюджету від неефективного державного управління і публічних закупівель;

- на мезорівні — питома вага трансфертів у доходах місцевих бюджетів, сальдо місцевих бюджетів, рівень бюджетного забезпечення потреб територіальних громад;

- на мікрорівні — величина фінансового результату, рентабельності, вартості підприємства.

Конструктивним підґрунтям фінансової архітектури є досягнення ресурсної рівноваги, яка забезпечується балансом фінансових, матеріальних, кадрових, інформаційних ресурсів. Порушення зазначеної рівноваги означає дефіцит певного виду ресурсу, який підлягає балансуванню із внутрішніх і зовнішніх джерел.

Потенціал фінансової архітектури для розвитку економіки, менеджменту і маркетингу можна описати в категоріях функцій управління:

- стратегічне планування цільових орієнтирів фінансової архітектури та їх конкретизація на рівні економічної, управлінської, маркетингової діяльності;

- тактичне планування, у рамках якого уточнюються стратегічні плани щодо створення конструктивних елементів фінансової архітектури;

- оперативне управління, у рамках якого забезпечується прийняття рішень відповідальними особами шляхом підготовки розпорядчих документів;

- управлінський облік доходів і витрат за елементами і видами діяльності (операційна, фінансова, інвестиційна);

- забезпечення функціонування системи внутрішнього контролю за виконанням управлінських рішень, досягненням стратегічних завдань і ефективністю взаємодії елементів фінансової архітектури.

Оскільки фінансова архітектура є системою, здатною протидіяти негативним факторам зовнішнього і внутрішнього середовища і забезпечувати динамічну рівновагу, то сукупний ефект від її функціонування може перевищувати арифметичну суму ефектів, які виникають на рівні інституційних одиниць, тобто мова йде про синергетичний ефект. За умови дотримання принципу двоїстості (зовнішньої і внутрішньої цілісності фінансової архітектури як системи) виникають синергетичні ефекти у таких формах: мобілізаційна, накопичувальна, реалізаційна [17, с. 125], які можна узагальнити одним терміном — фінансіалізація (англ. — financialization). У рамках даного дослідження під фінансіалізацією розуміємо форму функціонування економіки, менеджменту та маркетингу, що характеризується розширенням сфери фінансових відносин, переважанням фінансових угод, важливістю фінансових результатів як критеріїв оцінки ефективності діяльності тощо. Мобілізаційний синергетичний ефект фінансової архітектури полягає в мобілізації економічного, управлінського, маркетингового потенціалу, накопичувальний — в їх акумуляції, реалізаційний — в їх використанні.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Основний науковий результат статті полягає у визначенні потенціалу розвитку фінансової архітектури для економіки, менеджменту, маркетингу на основі ідентифікації принципів побудови і взаємодії фінансово-економічної, управлінської та маркетингової систем.

1. Дефініцію фінансової архітектури пропонується визначити як побудову, структуру фінансової системи, яка ґрунтується на гармонійному взаємозв'язку об'єднаних у єдине ціле її елементів, орієнтованих на ефективне управління фінансовими ресурсами, їх опти-

мальне розподілення між економічними агентами. Фінансова архітектура є вибудованою сукупністю елементів фінансового забезпечення функціонування економічної системи, менеджменту і маркетингу, їх фінансового регулювання, фінансового контролю, а також визначення фінансових критеріїв ефективності.

2. Фінансова архітектура є наукою про створення фінансової архітектури, про природу, специфіку, принципи розбудови фінансових систем різних рівнів, які ґрунтуються на єдності, загальних закономірностях їх розвитку й регулювання. Фінансова архітектура є категорією вищого порядку порівняно з фінансовою архітектурою, оскільки містить методологію її створення, і ґрунтується не лише на ієрархічних, але і на мережових зв'язках.

3. Основними підходами до трактування фінансової архітектури визначено: процесний і системний. Відповідно до першого підходу вона є процесом прийняття управлінських рішень, які стосуються збалансування фінансових та економіко-виробничих, управлінських і маркетингових відносин; згідно з другим підходом, фінансова архітектура — складна система, що функціонує в умовах невизначеності й імовірнісної природи параметрів економічного середовища і здатна продукувати отримання синергетичного ефекту (мобілізаційного, накопичувального, реалізаційного), має внутрішню сутність і структуру, цілісність якої виявляється шляхом формування особливої взаємодії, обумовленості, композиційного сполучення між її елементами за умов нескінченно великої їх кількості шляхом впорядкування.

4. Якісними ознаками фінансової архітектури є: відкритість, здатність до розвитку, цілісність зовнішньої форми та внутрішнього змісту, спосібність розмежування системних і несистемних елементів, захист від негативної дії атракторів, забезпечення стійкості стану фінансової системи у точках біфуркації. Функції фінансової архітектури для економіки, менеджменту, маркетингу пов'язані із тим, які вона виконує: побудова фінансових елементів моделей функціонування та інтеграції зазначених систем; формування фінансової інфраструктури, зовнішнє та внутрішнє фінансове регулювання економічних відносин, менеджменту, маркетингу; розробка і реалізація фінансової стратегії і тактики менеджменту, економічної і маркетингової політики; зниження фінансових ризиків, які супроводжують економічну, управлінську, маркетингову діяльність.

5. Прийоми фінансової архітектури дозволяють гармонізувати функціонування елементів економічної, управлінської, маркетингової систем, забезпечувати їх взаємодію, стійкий і збалансований розвиток на різних рівнях (макро-, мезо-, мікро-) із виникненням ефекту фінансіалізації. Потенціал фінансової архітектури для розвитку економіки, менеджменту і маркетингу можна описати в категоріях функцій управління: стратегічне та тактичне планування цільових орієнтирів фінансової архітектури та їх конкретизація на рівні економічної, управлінської, маркетингової діяльності; оперативне управління; управлінський облік доходів і витрат за елементами і видами діяльності; забезпечення функціонування системи внутрішнього контролю за виконанням управлінських рішень, досягненням стратегічних зав-

дань і ефективністю взаємодії елементів фінансової архітектури.

Перспективами подальших досліджень є визначення сутнісних ознак фінансової архітектури як базису розбудови управління національною економікою.

Література:

1. Прушківська Є.В. Роль законів архітектури у формуванні секторальної структури економіки. Економічний вісник Національного гірничого університету. 2013. № 2. С. 21—28.
2. Мамонова В.В., Ольшанський О.В. Фінансова архітектура на місцевому рівні: через децентралізацію до нової парадигми. Актуальні проблеми державного управління. 2018. № 1. С. 72—79.
3. Полторак А.С. Архітектура наслідків глобалізаційних процесів у фінансовій сфері. *Modern economics*. 2018. № 10. С. 89—96.
4. Черненко О.В. Архітектура маркетингової інформаційної системи в умовах інформаційно-комунікативного середовища. *Бізнес Інформ*. 2016. № 11. С. 433—440.
5. Доценко С.І., Краснобаєв В.А. Архітектура функціональної системи як основа для формування моделі діяльності системи енергетичного менеджменту. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2013. Вип. 142. С. 20—22.
6. Сосновська О.О., Житар М.О. Детермінанти побудови фінансової архітектури підприємств зв'язку. *Бізнес Інформ*. 2019. № 3. С. 192—198.
7. Кузенко О.Л. Архітектура фінансового механізму фінансової безпеки за рівнями суб'єктів фінансових відносин. *Економіка і управління*. 2015. № 2. С. 129—135.
8. Глуценко О.В. Фінансова архітектура в умовах біфуркації. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 5. С. 8—19.
9. Глуценко О.В. Зміна парадигми фінансової системи: фінансова архітектура. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Економічна*. 2013. № 1068. С. 107—117.
10. Глуценко О.В. Фінансова архітектура сектора публічних фінансів України: взаємовплив видатків та державного боргу. *Бізнес Інформ*. 2015. № 10. С. 324—334.
11. Глуценко О.В. Фінансова архітектура: теоретико-методологічний аспект. *Наука й економіка*. 2013. Вип. 4 (1). С. 43—52.
12. Волинчук Ю.В., Герасимяк Н.В. Фінансова архітектура забезпечення прибутковості підприємства. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2015. Вип. 2. С. 19—22.
13. Вожжов А.П., Гринько О.Л. Теоретичні аспекти формування архітектури фінансового стимулювання економічного зростання. *Фінанси України*. 2012. № 10. С. 20—33.
14. Селіверстова Л.С. Бюджетна архітектура як інструмент розвитку фінансової системи України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 10. С. 5—8.
15. Бондаренко О.С., Адаменко І.П. Архітектура фінансового управління: сучасна теорія та практика. *Економіка та держава*. 2018. № 5. С. 22—24.

16. Стецюк П.А. Фінансова архітектоніка забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. 2014. Вип. 150. С. 33—40.

17. Портна О.В. Архітектоніка сукупного фінансового потенціалу України: позитивні синергетичні ефекти та сукупні ризики. Проблеми економіки. 2017. № 1. С. 122—127.

References:

1. Prushkiv's'ka, Ye. V. (2013), "The role of the laws of architecture in the formation of the sectoral structure of the economy", *Ekonomichny`j visny`k Nacional`nogo girny`chogo universy`tetu*, vol. 2, pp. 21—28.

2. Mamonova, V. V. and Ol'shans'ky`j, O. V. (2018), "Financial architecture at the local level: through decentralization to a new paradigm", *Aktual`ni problemy` derzhavnogo upravlinnya*, vol. 1, pp. 72—79.

3. Poltorak, A. S. (2018), "Architectonics of the consequences of globalization processes in the financial sphere", *Modern economics*, vol. 10, pp. 89—96.

4. Chernenko, O. V. (2016), "Architectonics of marketing information system in the information-communicative environment", *Biznes Inform*, vol. 11, pp. 433—440.

5. Docenko, S. I. and Krasnobayev, V. A. (2013), "Architectonics of a functional system as a basis for forming a model of energy management system", *Visny`k Harkivs`kogo nacional`nogo texnichnogo universy`tetu sil`s`kogo gospodarstva imeni Petra Vasy`lenka*, vol. 142, pp. 20—22.

6. Sosnovs`ka, O. O. and Zhy`tar, M. O. (2019), "Determinants of building the financial architecture of communications companies", *Biznes Infom*, vol. 3, pp. 192—198.

7. Kuzenko, O. L. (2015), "Architectonics of the financial mechanism of financial security by levels of subjects of financial relations", *Ekonomika i upravlinnya*, vol. 2, pp. 129—135.

8. Glushhenko, O. V. (2016), "Financial architectonic in terms of bifurcation", *Aktual`ni problemy` ekonomiky`*, vol. 5, pp. 8—19.

9. Glushhenko, O. V. (2013), "Paradigm shift of the financial system: financial architecture", *Visny`k Harkivs`kogo nacional`nogo universy`tetu imeni V. N. Karazina. Seriya: Ekonomichna*, vol. 1068, pp. 107—117.

10. Glushhenko, O. V. (2015), "Financial architecture of the public finance sector of Ukraine: the interaction of expenditures and public debt", *Biznes Inform*, vol. 10, pp. 324—334.

11. Glushhenko, O. V. (2013), "Financial architecture: theoretical and methodological aspect", *Finanova arxitektonika: teorety`ko-metodologichny`j aspekt. Nauka j ekonomika*, vol. 4 (1), pp. 43—52.

12. Voly`nchuk, Yu. V. and Gerasy`myak, N. V. (2015), "Financial architecture to ensure the profitability of the enterprise", *Social`no-ekonomichni problemy` suchas-nogo periodu Ukrayiny`*, vol. 2, pp. 19—22.

13. Vozhzhov, A. P. and Gry`n`ko, O. L. (2012), "Theoretical aspects of formation of architecture of financial stimulation of economic growth", *Finansy` Ukrayiny`*, vol. 10, pp. 20—33.

14. Seliverstova, L. S. (2018), "Budget architecture as a tool for the development of the financial system of Ukraine", *Investy`ciyi: prakty`ka ta dosvid*, vol. 10, pp. 5—8.

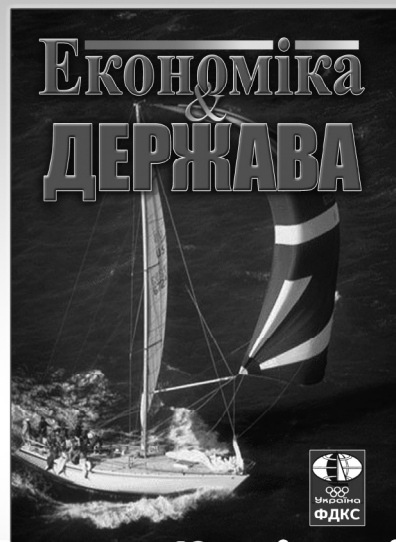
15. Bondarenko, O. S. and Adamenko, I. P. (2018), "Architectonics of financial management: modern theory and practice", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 5, pp. 22—24.

16. Stecyuk, P. A. (2014), "Financial architecture to ensure the competitiveness of the enterprise", *Visny`k Harkivs`kogo nacional`nogo texnichnogo universy`tetu sil`s`kogo gospodarstva imeni Petra Vasy`lenka*, vol. 150, pp. 33—40.

17. Portna, O. V. (2017), "Architectonics of the total financial potential of Ukraine: positive synergetic effects and aggregate risks", *Problemy` ekonomiky`*, vol. 1, pp. 122—127.

Стаття надійшла до редакції 09.08.2020 р.

**Науково-практичний журнал
«ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»**

Передплатний індекс: 01751

Виходить 12 разів на рік

наукове фахове видання України

З ПИТАНЬ ЕКОНОМІКИ

(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1643

Спеціальності – **051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.**

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73